

TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC, PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH - NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG, KIM CHỈ NAM CHO CÔNG TÁC CÁN BỘ CỦA ĐẢNG HIỆN NAY

PGS, TS. PHẠM MINH CHÍNH

Thủ tướng Chính phủ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Tóm tắt: Tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của toàn Đảng, toàn dân ta, soi sáng sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Trong di sản tư tưởng Người để lại, có những chỉ dẫn rất quan trọng về cán bộ và công tác cán bộ. Đây là hệ thống các quan điểm có sự kết hợp tinh tế, nhuần nhuyễn, sáng tạo giữa lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin và thực tiễn cách mạng Việt Nam, đã trở thành nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam để Đảng lãnh đạo, chỉ đạo và tiến hành công tác cán bộ, đáp ứng yêu cầu cách mạng qua từng thời kỳ, đặc biệt là trong công cuộc đổi mới, phát triển đất nước hiện nay.

Từ khóa: tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; công tác cán bộ; sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc

Ngày nhận: 21/8/2021

Ngày phản biện: 30/9/2021

Ngày duyệt đăng: 05/10/2021

**1 Tư tưởng Hồ Chí Minh -
Cơ sở lý luận để nhận thức
đúng đắn vị trí, vai trò then chốt
của vấn đề cán bộ và công tác cán bộ
trong sự nghiệp cách mạng của Đảng
và dân tộc**

Sinh thời, trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm và thường xuyên chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ của Đảng. Sau khi đến với chủ nghĩa Mác - Lênin, Người nhận thức sâu sắc rằng, cách mạng Việt Nam muốn thành công trước hết cần phải có sự lãnh đạo của một chính đảng vô sản, với đội ngũ cán bộ ưu tú, tiên phong để vận động, tập hợp, tổ chức, dẫn dắt, giác ngộ nhân dân làm cách mạng. Từ nhận thức đó, Người đã tích cực chuẩn bị về chính trị, tư tưởng và tổ chức cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong những năm 1925 - 1927, tại Quảng Châu, Trung Quốc, Người đã thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên,

tổ chức các lớp huấn luyện chính trị và trực tiếp chuẩn bị tài liệu, giảng dạy, huấn luyện cho các thanh niên Việt Nam yêu nước - những “hạt giống đỏ” của cách mạng Việt Nam. Các bài giảng của Người được tập hợp trong tác phẩm *Đường cách mệnh*, trong đó đề cập một cách sâu sắc về xây dựng đội ngũ cán bộ của Đảng có tư cách đạo đức và phương pháp tổ chức cách mạng. Đây được coi là văn kiện lý luận chính trị đầu tiên của Đảng, định hướng cho các hoạt động của cách mạng Việt Nam, nhất là trong những giai đoạn đầu. Các lớp cán bộ đầu tiên của Đảng được Người trực tiếp đào tạo, rèn luyện đã trưởng thành trong thực tiễn đấu tranh cách mạng và trở thành những người đi tiên phong hiện thực hóa mục tiêu, lý tưởng, ý chí, khát vọng của Đảng trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Nhìn nhận thấu đáo vai trò hết sức quan trọng của cán bộ và công tác cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “vấn đề cán bộ là một vấn đề rất trọng yếu,

rất cần kíp”¹; “cán bộ là cái gốc của mọi công việc”²; “Muôn việc thành công hoặc thất bại, đều do cán bộ tốt hoặc kém”³. Người nhân mạnh: “Cán bộ là cái dây chuyền của bộ máy. Nếu dây chuyền không tốt, không chạy thì động cơ dù tốt, dù chạy toàn bộ máy cũng tê liệt”⁴. Trong một bộ máy, dây chuyền sẽ liên quan đến nhiều bộ phận, ảnh hưởng đến hiệu quả hoạt động của bộ máy. Thực tiễn phong trào cách mạng cũng như vậy. Trong “bộ máy” khổng lồ đó, nếu cán bộ tốt sẽ giúp chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước được thực hiện thắng lợi; đồng thời giúp việc hoạch định, xây dựng chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước được đúng đắn, thể hiện được nguyện vọng, lợi ích của nhân dân. Ngược lại, nếu cán bộ yếu kém thì chẳng những việc thực hiện chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước không đạt hiệu quả, mà ngay từ khi hoạch định, xây dựng chủ trương, chính sách đã bị sai lầm do không nắm bắt quy luật phát triển khách quan, không phản ánh đúng mong muốn, nguyện vọng của nhân dân, làm cho các khâu tiếp sau cũng bị sai lầm.

Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, nhưng cán bộ luôn là người đóng vai trò đầu tàu đề hướng dẫn, tập hợp và tổ chức nhân dân thực hiện thắng lợi mục tiêu của sự nghiệp cách mạng. Như vậy, cán bộ phải thực sự là những người tinh hoa, đi tiên phong và có năng lực quy tụ, tập hợp nhân dân tham gia trong phong trào cách mạng, do đó, cán bộ có vai trò vô cùng quan trọng đối với sự thành công hay thất bại của phong trào cách mạng.

Đề cập về vai trò quan trọng của cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu lên quan điểm rất dung dị, thiết thực, dễ hiểu, nhưng hết sức sâu sắc: Nói đến cán bộ trước hết, vì “cán bộ là tiền vốn của Đoàn thể”⁵. Là “tiền vốn” cho nên phải bảo vệ, bảo toàn nguồn vốn này, đồng thời phải làm cho nó sinh lãi. Bất cứ một chủ trương, chính sách hoặc công việc nào, nếu có cán bộ tốt thì sẽ thành công, tức là sinh lãi; nếu cán bộ kém thì sẽ hỏng việc, tức là lỗ vốn.

Thấy rõ vai trò quan trọng của cán bộ và công tác cán bộ, Chủ tịch Hồ Chí Minh dành sự quan tâm đặc biệt cho công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ của Đảng. Trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc* (năm 1947), Người đã dành riêng mục IV - “Vấn đề cán bộ”, để nhấn mạnh và khẳng định vai trò đặc biệt quan trọng của công tác cán bộ. Trong nội dung huấn luyện cán bộ, Người chỉ rõ: “huấn luyện cán bộ là công việc gốc của Đảng”⁶. Trong việc đào tạo, sử dụng cán bộ, Người nêu rõ: “Đảng phải nuôi dạy cán bộ, như người làm vườn vun trồng những cây cối quý báu. Phải trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi một người có ích cho công việc chung của chúng ta... Vì vậy, chúng ta càng phải quý cán bộ, phải bổ sung cán bộ, phải giữ gìn cán bộ cũ và đào tạo cán bộ mới”⁷. Tóm lại, với Người “Cách đối với cán bộ là một điều trọng yếu trong sự tổ chức công việc. Cách đối với cán bộ có khéo, có đúng thì mới thực hiện được nguyên tắc: “Vấn đề cán bộ quyết định mọi việc””⁸. Đây thực sự là những chỉ dẫn vô cùng quý giá của Người về công tác cán bộ.

Đảng ta do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, giáo dục và rèn luyện. Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng và Bác Hồ luôn quan tâm, chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ vừa có phẩm chất đạo đức cách mạng, vừa tinh thông về chuyên môn, nghiệp vụ, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong mỗi giai đoạn của cách mạng. Với sự lãnh đạo đúng đắn, sáng suốt của Trung ương Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, lớp lớp cán bộ của Đảng đã trưởng thành, biết bao cán bộ của Đảng đã không quản hy sinh, gian khổ, luôn gắn bó mật thiết với nhân dân, tổ chức và lãnh đạo nhân dân trong cuộc đấu tranh giành chính quyền, giải phóng dân tộc, thống nhất Tổ quốc, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

2. Tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là cơ sở lý luận và thực tiễn để Đảng xác định và thực hiện đúng đắn những nội dung của công tác cán bộ

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nêu lên những quan điểm hết sức đúng đắn, khoa học về công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ của Đảng. Người dành nhiều thời gian, tâm huyết, trí tuệ và trực tiếp chỉ đạo sâu sát việc thực hiện các nội dung của công tác cán bộ. Dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, cách mạng nước ta đã đạt nhiều thành tựu to lớn trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội. Một trong những nguyên nhân căn bản đưa đến những thắng lợi vẻ vang đó là do thực hiện đúng đắn, hiệu quả các nội dung công tác cán bộ theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Qua đó, đã cung cấp cho Đảng đội ngũ cán bộ, đảng viên ưu tú, kiên trung, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng, vừa có khả năng hoạch định, xây dựng chủ trương, chính sách phù hợp với tình hình thực tiễn, vừa gương mẫu, tiên phong trong việc tổ chức thực hiện những chủ trương, đường lối, chính sách đó. Có thể khái quát những nội dung của công tác cán bộ theo tư tưởng của Người như sau:

Thứ nhất, lựa chọn đúng cán bộ. Đây là khâu đầu tiên, then chốt, có tính quyết định trong công tác cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ tiêu chuẩn để lựa chọn được đúng cán bộ là: Những người đã tỏ ra rất trung thành và hăng hái trong công việc, trong lúc đấu tranh; những người liên lạc mật thiết với dân chúng, hiểu biết dân chúng, luôn luôn chú ý đến lợi ích của dân chúng; những người có bản lĩnh, nêu cao tinh thần trách nhiệm trong giải quyết các vấn đề, trong những hoàn cảnh khó khăn; những người luôn luôn giữ đúng kỷ luật⁹. Đây là những tiêu chuẩn bao quát những phẩm chất cơ bản về đạo đức và tài năng

của người cán bộ, thể hiện một nhân cách toàn diện của người cán bộ.

Thứ hai, đánh giá đúng cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra rằng: “Kinh nghiệm cho ta biết: mỗi lần xem xét lại nhân tài, một mặt thì tìm thấy những nhân tài mới, một mặt khác thì những người hủ hóa cũng lòi ra”¹⁰. Để đánh giá đúng cán bộ, Người nhắc nhở, phải chú ý tránh mắc phải một trong bốn khuyết điểm: “1. Tự cao tự đại, 2. Ưa người ta nịnh mình, 3. Do lòng yêu, ghét của mình mà đối với người, 4. Đem một cái khuôn khổ nhất định, chật hẹp mà lắp vào tất cả mọi người khác nhau”¹¹. Bởi lẽ, nếu mắc phải chỉ một trong bốn khuyết điểm này thì cách nhìn nhận, đánh giá sẽ bị thiên lệch, giống như tình trạng “mắt đã mang kính có màu, không bao giờ thấu rõ cái mặt thật của những cái mình trông”¹². Với tầm nhìn chiến lược và sự am tường thực tiễn sâu sắc, Người nêu lên những quan điểm rất khoa học, đến nay vẫn vẹn nguyên giá trị trong việc đánh giá, xem xét cán bộ. Đó là phải nhìn nhận, xem xét cán bộ trong sự vận động, biến đổi không ngừng của thực tiễn cách mạng, “cách xem xét cán bộ, quyết không nên chấp nhất, vì nó cũng phải biến hóa”¹³. Phải có cách nhìn bao quát, toàn diện và hết sức biện chứng trong xem xét, đánh giá cán bộ, “nhận xét cán bộ không nên chỉ xét ngoài mặt, chỉ xét một lúc, một việc, mà phải xét kỹ cả toàn bộ công việc của cán bộ”¹⁴.

Người nêu quan điểm rõ ràng về một người *cán bộ tốt*: “Ai mà hay khoe công việc, hay a dua, tìm việc nhỏ mà làm, trước mặt thì theo mệnh lệnh, sau lưng thì trái mệnh lệnh, hay công kích người khác, hay tự tăng bốc mình, những người như thế, tuy họ làm được việc, cũng không phải cán bộ tốt. Ai cứ cầm đầu làm việc, không ham khoe khoang, ăn nói ngay thẳng, không che giấu khuyết điểm của mình, không ham việc dễ, tránh việc khó, bao giờ cũng kiên quyết làm theo mệnh lệnh của Đảng, vô luận hoàn cảnh thế nào, lòng họ

cũng không thay đổi, những người như thế, dù công tác kém một chút cũng là cán bộ tốt”¹⁵.

Thư ba, khéo dùng cán bộ. Sử dụng cán bộ sao cho phù hợp với công việc cụ thể, để phát huy được sở trường của cán bộ, mang lại hiệu quả cao nhất là điều Chủ tịch Hồ Chí Minh rất chú trọng và thường xuyên căn dặn chúng ta. Người nói: “chúng ta phải khéo dùng người, sửa chữa những khuyết điểm cho họ, giúp đỡ ưu điểm của họ”¹⁶; phải tránh trường hợp không biết tùy tài để dùng người, người thợ rèn thì giao việc đóng tù, người thợ mộc thì bảo đi rèn dao. Người nêu ra những hạn chế thường gặp trong việc sử dụng cán bộ, như ham dùng người họ hàng, bà con, anh em thân thích, bè bạn; ham dùng những kẻ khéo nịnh hót, những người tính tình hợp với mình; không thích dùng những người chính trực, những người tính tình không hợp với mình. Người yêu cầu, trong công tác cán bộ, việc sử dụng cán bộ phải có sự độ lượng, không có thành kiến mới có thể đối đãi với cán bộ một cách chí công vô tư, khiến cho việc sử dụng cán bộ đúng người, đúng việc, không bị bỏ sót, lãng phí cán bộ; phải có tinh thần rộng rãi mới có thể gần gũi những người mình không ưa; phải có tính chịu khó dạy bảo mới có thể nâng đỡ những đồng chí còn yếu, giúp họ tiến bộ; phải có thái độ vui vẻ, thân mật, các đồng chí mới vui lòng gần gũi với mình. Người đặc biệt lưu ý, phải “khiến cho cán bộ *cả gan nói, cả gan đề ra ý kiến*”¹⁷; “khiến cho cán bộ có *gan phụ trách, có gan làm việc*”¹⁸; “không nên tự tôn, tự đại, mà phải nghe, phải hỏi ý kiến của cấp dưới”¹⁹. Người cũng nhắc nhở phải thường xuyên kiểm tra để giúp cán bộ rút kinh nghiệm, sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm.

Thư tư, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng vấn đề này và coi đây là “công việc gốc của Đảng”²⁰. Người yêu cầu phải đào tạo, huấn luyện cán bộ, chú ý gắn với nghề nghiệp, “làm việc gì học việc ấy”²¹,

kết hợp đào tạo nâng cao chuyên môn, nghiệp vụ và trình độ lý luận chính trị cho cán bộ, nhất là những cán bộ xuất thân từ công nhân, nông dân. Người viết: “phải dạy bảo *lý luận* cho cán bộ. Chỉ thực hành mà không có lý luận cũng như có một mắt sáng, một mắt mù”²². Người cũng chỉ ra những tồn tại, yếu kém phải triệt để khắc phục trong công tác đào tạo cán bộ như: việc mở lớp mang tính hình thức, chương trình đào tạo, bồi dưỡng thiếu thiết thực, chưa phù hợp với đối tượng, lĩnh vực nghề nghiệp, công tác, phương pháp đào tạo, huấn luyện không gắn lý luận với thực tiễn...

Thư năm, đề bạt, cất nhắc cán bộ cho đúng. Hồ Chí Minh nêu rõ: “Cất nhắc cán bộ là một công tác cần kíp”²³. “Cất nhắc cán bộ, phải vì công tác, tài năng, vì cổ động cho đồng chí khác thêm hăng hái. Như thế, công việc nhất định chạy”²⁴. Người nhắc nhở, nếu cất nhắc cán bộ chỉ “vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục, mà gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào”²⁵. Để cất nhắc đúng cán bộ, Người yêu cầu, phải xem xét cả về công tác và sinh hoạt của cán bộ; sự thống nhất giữa lời nói và việc làm; mối liên hệ với quần chúng nhân dân, sự tin cậy, mến phục của quần chúng; phải thấy cả ưu điểm và khuyết điểm của cán bộ; phải nhìn nhận trong cả quá trình. Đặc biệt, Người lưu ý những sai lầm dễ mắc phải như: trước khi cất nhắc không xem xét kỹ; khi cất nhắc rồi lại không giúp đỡ cán bộ; khi họ sai lầm thì đẩy xuống, chờ lúc họ làm khá, lại cất nhắc lên. Người nhấn mạnh: “Đối với cán bộ, chẳng những phải xem xét rõ ràng trước khi cất nhắc. Mà sau khi đã cất nhắc phải giúp đỡ họ, khuyến khích họ, vun trồng lòng tự tin, tự trọng của họ”²⁶.

Thư sáu, chính sách đãi ngộ cán bộ. Luôn quan tâm sâu sắc đến con người, xác định con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự nghiệp cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh

rất chú trọng đến việc thực hiện chính sách, chế độ đối với cán bộ nhằm động viên, khuyến khích họ yên tâm công tác. Trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, Người viết: “Phải cho họ điều kiện sinh sống đầy đủ mà làm việc. Khi họ đau ốm, phải có thuốc thang. Tùy theo hoàn cảnh mà giúp họ giải quyết vấn đề gia đình”²⁷.

Ngoài hệ thống tư tưởng mang tính lý luận sâu sắc, khoa học, đúng đắn về công tác cán bộ thì đạo đức và phong cách mẫu mực của Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện những tiêu chuẩn tiêu biểu ở người cán bộ cách mạng. Người là biểu tượng trong sáng và cao đẹp của phẩm chất trung với nước, hiếu với dân, trọn đời phấn đấu, hy sinh vì độc lập của dân tộc và tự do, hạnh phúc của nhân dân. Người “chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”²⁸. Suốt đời, Người là tấm gương thực hành cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, hết mực thương yêu con người, nhất là những người đang trong hoàn cảnh bị áp bức, bất công, đau khổ. Đồng thời, Người cũng là hiện thân trọn vẹn của sự kết hợp giữa tinh thần yêu nước chân chính và chủ nghĩa quốc tế trong sáng của giai cấp công nhân. Ở Người là sự thống nhất, hòa quyện giữa lý thuyết và thực hành, giữa lời nói và việc làm, giữa đạo đức cách mạng và đạo đức đời thường.

Chủ tịch Hồ Chí Minh là hình ảnh có sức lay động và cảm hóa kỳ diệu của một người cán bộ cách mạng có phong cách tư duy độc lập, tự chủ, sáng tạo, lấy lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân làm thước đo hiệu quả chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước; có phong cách làm việc quần chúng, tập thể, dân chủ, khoa học; có phong cách diễn đạt mẫu mực, ngắn gọn, trong sáng, dễ hiểu, dễ nhớ và tạo được sự cuốn hút; có phong cách

sinh hoạt giản dị, thanh cao, điều độ, ngăn nắp, hòa hợp, gắn bó với thiên nhiên; không có sự khác biệt giữa trước và sau khi đảm nhiệm cương vị người đứng đầu Đảng, Nhà nước; phong cách ứng xử chân thành, trọng tình nghĩa và khiêm nhường, lịch thiệp, song cũng rất linh hoạt, chủ động, biến hóa trong thực tế.

Những nội dung cơ bản như trên trong tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về công tác cán bộ được Đảng ta quán triệt và thể hiện sinh động trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, trong các nghị quyết chuyên đề về xây dựng Đảng và công tác cán bộ, đặc biệt là trong *Chiến lược cán bộ thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, được Hội nghị lần thứ ba Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII thông qua và Nghị quyết số 26-NQ/TW, ngày 19/5/2018 về *tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ*, được thông qua tại Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII.

3. Vận dụng tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về công tác cán bộ của Đảng trong công cuộc đổi mới hiện nay

Tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác cán bộ là cẩm nang, “phương sách” dùng người của Đảng ta và đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Những nội dung cơ bản về công tác cán bộ theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Người tiếp tục được Đảng ta kế thừa, vận dụng và phát triển sáng tạo trong thực tiễn.

Nhận thức sâu sắc tư tưởng Hồ Chí Minh về tầm quan trọng, vai trò, vị trí then chốt của công tác cán bộ trong tình hình mới, Hội nghị lần thứ ba Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII đã ban hành Nghị quyết số 03-NQ/HNTW, ngày 18/6/1997 về *chiến lược cán bộ thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa,*

hiện đại hóa đất nước, trong đó nêu rõ: “Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, gắn liền với vận mệnh của Đảng, của đất nước và chế độ, là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng”²⁹. Sau 20 năm thực hiện Chiến lược cán bộ, Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII đã ban hành Nghị quyết số 26-NQ/TW, ngày 19/5/2018 về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Nghị quyết tiếp tục khẳng định: “Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng; công tác cán bộ là khâu “then chốt” của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu, là công việc hệ trọng của Đảng, phải được tiến hành thường xuyên, thận trọng, khoa học, chặt chẽ và hiệu quả. Đầu tư xây dựng đội ngũ cán bộ là đầu tư cho phát triển lâu dài, bền vững”³⁰.

Thực tiễn những năm qua cho thấy, cùng với việc đẩy mạnh công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, Ban Chấp hành Trung ương Đảng và các cấp ủy, tổ chức đảng từ Trung ương đến cơ sở đã đặc biệt coi trọng công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ của hệ thống chính trị, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược và người đứng đầu các cấp. Dưới sự lãnh đạo, chỉ đạo thống nhất, toàn diện, đồng bộ với quyết tâm chính trị cao của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, Ban Chấp hành Trung ương Đảng, đứng đầu là đồng chí Tổng Bí thư và sự vào cuộc quyết liệt của toàn Đảng, toàn hệ thống chính trị, công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ đã có nhiều đổi mới, tạo chuyển biến tích cực và đem lại những kết quả quan trọng. Báo cáo chính trị trình Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII

của Đảng nêu rõ: “Công tác cán bộ là “then chốt của then chốt” có nhiều đổi mới, đạt một số kết quả quan trọng”³¹; Báo cáo tổng kết công tác xây dựng Đảng và thi hành Điều lệ Đảng nhiệm kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Ban Chấp hành Trung ương Đảng cũng nêu rõ: “Công tác cán bộ có nhiều đổi mới, được tập trung lãnh đạo, chỉ đạo toàn diện, đồng bộ và đạt một số kết quả quan trọng; về tổng thể, đội ngũ cán bộ đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới”³².

Thực tiễn của công tác xây dựng Đảng cho thấy, trong những nhiệm kỳ vừa qua, nhất là nhiệm kỳ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII của Đảng, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã tập trung lãnh đạo, chỉ đạo quyết liệt công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý chủ chốt các cấp. Trong nhiệm kỳ Đại hội XII, Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã dành nhiều thời gian, công sức, trí tuệ và tập trung lãnh đạo, chỉ đạo quyết liệt công tác xây dựng Đảng nói chung, công tác cán bộ nói riêng. Cũng trong nhiệm kỳ này, Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã ban hành 4 nghị quyết, 1 quy định; Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã ban hành hơn 130 văn bản (nghị quyết, chỉ thị, kết luận, thông báo, quy định, quy chế, quy trình, quyết định, kế hoạch, hướng dẫn...) để lãnh đạo, chỉ đạo công tác xây dựng Đảng, trong đó có nhiều quy định, quy chế về công tác cán bộ lần đầu tiên được ban hành để thực hiện và đem lại nhiều kết quả quan trọng.

Thực tế chứng minh, việc ban hành Thông báo Kết luận số 13-TB/TW, ngày 17/8/2016 của Ban Bí thư về xác định tuổi của đảng viên căn cứ vào hồ sơ gốc là hồ sơ kết nạp Đảng đã chấm dứt tình trạng “sửa tuổi”, “chạy tuổi” của cán bộ, đảng viên đã diễn ra trong nhiều năm trước đây. Với Quy định số 102-QĐ/TW, ngày 15/11/2017 của Bộ Chính trị quy định xử lý kỷ luật đảng viên vi phạm, kể cả khi cán bộ đã nghỉ hưu hoặc

chuyển công tác khác, đã khắc phục đáng kể biểu hiện “*tư duy nhiệm kỳ*” của một số cán bộ và quan niệm cho rằng khi đã nghỉ hưu là “*hạ cánh an toàn*”. Việc Bộ Chính trị ban hành Quy định số 98-QĐ/TW, ngày 07/10/2017 về *luân chuyển cán bộ* đã đề cao trách nhiệm của các cấp ủy, tổ chức đảng và những tổ chức, cá nhân có liên quan, đồng thời khắc phục được một số hạn chế, bất cập trong thực tiễn. Việc đẩy mạnh phân cấp quản lý cán bộ theo Quy định số 105-QĐ/TW, ngày 19/12/2017 của Bộ Chính trị về *phân cấp quản lý cán bộ và bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử*, đã giúp các cấp ủy nắm chắc cán bộ hơn và việc bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử thực hiện theo quy trình 5 bước, mở rộng dân chủ, đánh giá cán bộ khách quan, chính xác hơn. Việc ban hành Quy định số 205-QĐ/TW, ngày 23/9/2019 của Bộ Chính trị về *việc kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ và chống chạy chức, chạy quyền* đã có tác động lớn trong Đảng và trong xã hội, từng bước kiềm chế tình trạng “chạy chức”, “chạy quyền” và những biểu hiện bao che, tiếp tay cho “chạy chức”, “chạy quyền”. Quy định số 214-QĐ/TW, ngày 02/01/2020 của Bộ Chính trị về *khung tiêu chuẩn chức danh, tiêu chí đánh giá cán bộ thuộc diện Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý* đã làm cơ sở quan trọng cho việc đánh giá cán bộ ở các cấp được khách quan, toàn diện và chính xác hơn. Việc Trung ương ban hành các quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trong đó Quy định số 08-QĐi/TW, ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương về *trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương* đã đề cao vai trò nêu gương của cán bộ cấp cao, với tinh thần cán bộ có chức vụ càng cao càng phải gương mẫu...

Thông qua thực hiện các nghị quyết, chỉ thị, quy định, quy chế nêu trên, công tác cán bộ trong hệ thống chính trị đã được đổi mới khá toàn diện và đồng bộ, từng bước đi vào nền nếp, khắc

phục được một số hạn chế, khuyết điểm đã kéo dài trong nhiều nhiệm kỳ nhưng chậm được khắc phục. Việc bổ sung, sửa đổi và từng bước hoàn thiện thể chế về công tác cán bộ đã tạo được một số chuyển biến tích cực trong công tác tạo nguồn, đánh giá, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, điều động, luân chuyển, bổ nhiệm cán bộ lãnh đạo và quản lý ở các cấp. Việc luân chuyển cán bộ kết hợp với thực hiện chủ trương bố trí bí thư cấp ủy, cấp tỉnh, cấp huyện không phải là người địa phương được đẩy mạnh, góp phần khắc phục một bước tình trạng cục bộ, khép kín, trì trệ trong công tác cán bộ.

Cùng với việc xây dựng đội ngũ cán bộ, công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, “*lợi ích nhóm*”, làm trong sạch đội ngũ cán bộ được Trung ương chỉ đạo chặt chẽ, thận trọng và quyết liệt với tinh thần không có “*vùng cấm*”, không có ngoại lệ, không có đặc quyền. Nhiều vụ việc tiêu cực, vụ án tham nhũng nghiêm trọng, phức tạp kéo dài, làm thất thoát lớn tài sản của Nhà nước, gây bức xúc trong xã hội, liên quan đến cán bộ lãnh đạo các cấp, trong đó có cả cán bộ cấp cao đã được chỉ đạo thanh tra, kiểm tra, kiểm toán, điều tra, truy tố và đưa ra xét xử công khai với những bản án nghiêm khắc, theo đúng quy định của pháp luật; thu hồi nhiều tiền, tài sản về cho ngân sách nhà nước và công khai kết quả trước công luận, đã có tác dụng cảnh báo, cảnh tỉnh, răn đe phòng ngừa sai phạm, được đông đảo cán bộ, đảng viên và nhân dân đồng tình, đánh giá cao, củng cố và tăng cường niềm tin của nhân dân đối với Đảng. Những kết quả tổng hợp của công tác cán bộ và xây dựng đội ngũ cán bộ ở các cấp đã góp phần quan trọng vào thành công của đại hội đảng bộ các cấp nhiệm kỳ 2020 - 2025 và Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.

Tuy nhiên, thực tiễn cũng cho thấy, công tác cán bộ của Đảng còn nhiều khó khăn, thách thức. Công tác đánh giá cán bộ vẫn chưa phản ánh đúng thực chất. Đội ngũ cán bộ đông nhưng

chưa mạnh; năng lực chưa đồng đều; nhiều cán bộ thiếu tính chuyên nghiệp. “Chính sách cán bộ chưa thực sự tạo động lực để cán bộ toàn tâm, toàn ý với công việc; chưa có cơ chế bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung”³³. Thời gian tới cũng là giai đoạn chuyển giao thế hệ từ lớp cán bộ sinh ra, được rèn luyện, trưởng thành trong chiến tranh, sang lớp cán bộ sinh ra, học tập, rèn luyện, trưởng thành trong hòa bình, trong đó có một bộ phận được đào tạo ở nước ngoài có thể chế chính trị khác nước ta.

Hiện nay, công cuộc đổi mới, phát triển đất nước đang đặt ra những yêu cầu mới đối với công tác cán bộ của Đảng. Trong bối cảnh tình hình thế giới và trong nước tiếp tục có những diễn biến rất nhanh, phức tạp, khó dự báo, sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta đứng trước nhiều khó khăn, thách thức. Bốn nguy cơ mà Đảng đã chỉ ra vẫn còn hiện hữu, có mặt gay gắt hơn; các mối đe dọa độc lập, chủ quyền, lợi ích chiến lược của đất nước, nhất là trên Biển Đông; vấn đề an ninh phi truyền thống, biến đổi khí hậu, ô nhiễm môi trường, dịch bệnh, cạn kiệt tài nguyên, xu hướng già hóa dân số; tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch, các tổ chức phản động... tác động mạnh đến công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên. Vì vậy, cần đặc biệt coi trọng và đẩy mạnh hơn nữa công tác xây dựng Đảng, trong đó chú trọng khâu then chốt là công tác cán bộ.

Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng đã chỉ rõ: “Tăng cường công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ; nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền, sức chiến đấu

của Đảng và hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước”³⁴. “Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược và người đứng đầu đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ. Xây dựng, hoàn thiện chính sách phát hiện, thu hút, sử dụng nhân tài; có cơ chế bảo vệ những cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung, đồng thời xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm”³⁵.

Để tiếp tục đổi mới công tác cán bộ, xây dựng đội ngũ cán bộ vững mạnh, đáp ứng yêu cầu của cách mạng trong tình hình mới, công tác cán bộ phải triển khai nhiều giải pháp đồng bộ, đồng thời quán triệt và vận dụng các quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh với các nhiệm vụ cụ thể sau:

Một là, cấp ủy, tổ chức đảng các cấp tiếp tục quán triệt, giáo dục, tuyên truyền để cán bộ, đảng viên nâng cao nhận thức về nội dung, giá trị to lớn, quý giá của tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh về vai trò, tầm quan trọng của cán bộ và công tác cán bộ, để mỗi cán bộ, đảng viên phải “xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”³⁶. Tập trung làm tốt các khâu trong công tác cán bộ, đặc biệt là đánh giá cán bộ. Mỗi cán bộ, đảng viên vừa phải gương mẫu tuân thủ Hiến pháp và pháp luật, vừa phải nêu cao vai trò tiên phong trong thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, thực hiện nghiêm tự phê bình và phê bình, tự giác thực hiện tốt bổn phận, chức trách được phân công. Đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; phê phán, xử lý nghiêm những cán bộ, đảng viên có hành vi sai trái, tiêu cực, tham nhũng, quan liêu, lãng phí, hách dịch, cửa quyền, vô cảm, vô trách nhiệm, nhúng nhể nhân dân trong thực thi công vụ.

Hai là, tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác tuyển dụng, đào tạo, bồi dưỡng cán bộ theo lời Bác Hồ dạy: “Kiến thiết cần có nhân tài. Nhân tài nước ta dù chưa có nhiều lắm nhưng nếu chúng ta khéo lựa chọn, khéo phân phối, khéo dùng thì nhân tài càng ngày càng phát triển càng thêm nhiều”³⁷. Xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ, bảo đảm sự chuyên tiếp liên tục, vững vàng giữa các thế hệ cán bộ. Nâng cao bản lĩnh chính trị, trí tuệ, sự gương mẫu, tinh thần vì nhân dân phục vụ của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt và người đứng đầu các cấp. Coi trọng đánh giá chất lượng, hiệu quả, sản phẩm công việc theo chức trách, nhiệm vụ được giao; đề cao trách nhiệm nêu gương của cấp trên và người đứng đầu.

Tiếp tục hoàn thiện chính sách, pháp luật liên quan đến đạo đức nghề nghiệp, đạo đức công vụ, xây dựng các chuẩn mực văn hóa trong lãnh đạo, quản lý, thực thi công vụ, tạo cơ sở để cán bộ, đảng viên tự giác tu dưỡng, rèn luyện, điều chỉnh hành vi ứng xử trong thực hiện nhiệm vụ, xây dựng môi trường văn hóa công sở lành mạnh, dân chủ, đoàn kết, nhân văn.

Ba là, đổi mới mạnh mẽ cơ chế phát hiện, lựa chọn, thu hút, trọng dụng nhân tài và cơ chế đánh giá cán bộ. “Phải khéo dùng cán bộ” để họ phát huy năng lực, sở trường của mình. Xây dựng chính sách thu hút, trọng dụng nhân tài, khuyến khích và bảo vệ những cán bộ, đảng viên dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, quyết liệt trong hành động vì lợi ích chung. Kiểm soát chặt chẽ trong từng khâu của công tác cán bộ, nhất là đối với người đứng đầu cấp ủy đồng thời là thủ trưởng cơ quan, đơn vị. Kết hợp chặt chẽ giữa bố trí, sử dụng với thực hiện chính sách cán bộ, tạo động lực để cán bộ phấn đấu, toàn tâm, toàn ý với công việc.

Bốn là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, kiểm soát quyền lực, chống chạy chức, chạy quyền. Không để lọt những người không xứng đáng, không bảo đảm tiêu chuẩn, điều kiện, có biểu hiện cơ hội chính trị, tham vọng quyền lực vào đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp, nhưng cũng không để sót những cán bộ thực sự có đức, có tài, có tín nhiệm trong Đảng, trong nhân dân. Kiên quyết đấu tranh với các biểu hiện tiêu cực trong công tác cán bộ. Xử lý nghiêm, đồng bộ giữa kỷ luật của Đảng với kỷ luật của Nhà nước và xử lý bằng pháp luật đối với cán bộ vi phạm, kể cả khi đã chuyển công tác hoặc nghỉ hưu. Phát huy vai trò giám sát của nhân dân, các cơ quan báo chí và của toàn hệ thống chính trị.

Tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô cùng to lớn và quý giá của toàn Đảng, toàn dân ta, đã và đang tiếp tục là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho các lĩnh vực công tác của Đảng và Nhà nước, trong đó có công tác cán bộ - công tác “then chốt của then chốt”. ♦

- 1, 7. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t. 5, tr. 313.
- 2, 6, 20, 21. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 309.
- 3, 4, 8, 17, 18, 22, 26, 27. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 280, 68, 324, 319, 320, 315, 322, 316.
- 5, 36. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 6, tr. 356; t. 15, tr. 612.
9. Xem Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 315.
- 10, 16. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 314.
- 11, 12, 13. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 317.
- 14, 15. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 318.
- 19, 24, 25. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 5, tr. 321.
- 28, 37. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđđ*, t. 4, tr. 187, 114.
29. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2015, t. 56, tr. 332.
30. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2018, tr. 54.
31. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 75.
- 32, 33, 34, 35. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, *Sđđ*, t. II, tr. 190-191, 223, 229, 230.